

УДК 378.14:614.2.001.73 (477)

СУЧАСНЕ КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ПРИ ЇЇ РЕФОРМУВАННІ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОЛІПШЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

П.П.Бачинський, Т.М.Шевченко

Дніпровський національний університет ім. Олеса Гончара, факультет медицини, біології та екології. Кафедра клінічної лабораторної діагностики

MODERN HUMAN RESOURCING OF THE SYSTEM OF HIGHER MEDICAL EDUCATION IN UKRAINE DURING ITS REFORMATION AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT UNDER CURRENT CONDITIONS

P.P. Bachynsky, T.M. Shevchenko

OlesHoncharDnipropetrovskNationalUniversity, FacultyofMedicine, BiologyandEcology, DepartmentofPathologyTests

Якість кадрового забезпечення системи вищої медичної освіти при її реформуванні в Україні має бути основою оптимальної стратегії шляхів досягнення нового рівня якості підготовки майбутніх медичних працівників відповідно до загально прийнятих міжнародних норм викладу навчальних програм з урахуванням особливостей національної системи охорони здоров'я. [1;2;15;16].

Серед першочергових завдань діяльності вищих медичних навчальних закладів у новому навчальному році необхідно негайно приступити до реформування існуючої практики підготовки викладачів ряду базових теоретичних дисциплін (загальної хімії, біоорганічної та біофізикоїдної хімії, біохімії, біології, мікробіології та вірусології), щоб вони могли

забезпечити підготовку студентів у відповідність до положень сучасних протоколів стандартів діагностики, приведення навчально-методичного забезпечення навчального процесу у відповідність до змісту сучасних стандартів вищої медичної освіти.

Ключові слова: реформа, вища медична освіта, екологія, зовнішня мова, інтелект.

Вступ. Як відзначено у доповіді В.М.Мороз, Ю.Й.Гумінський, Л.Ф.Фоміна, Т.Л.Полеся «Проблеми та перспективи вищої медичної освіти у реалізації Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні» в європейському регіоні України належить один з найгірших показників серед систем охорони здоров'я та Україна займає друге місце за рівнем смертності.

Мета роботи – представити один з найважливіших шляхів у оптимальній стратегії досягнення нового рівня якості підготовки майбутніх медичних працівників відповідно до загально прийнятих міжнародних норм викладу ряду навчальних програм з урахуванням особливостей національної системи охорони здоров'я при її реформуванні в Україні.

Основна частина. У «Избранных педагогических сочинениях» М.І.Пирогова (1810-81 р.р.) – видатного анатома, хірурга, медичного педагога, основоположника військово-польової хірургії експериментального напрямку, який вперше виконав хірургічну операцію під наркозом на полі бою, написав свої міркування про педагогічні основи методів навчання. Він писав: «Мне в настоящее время было бы желательно, чтобы преподаватели занялись серьёзно обсуждением не того, что преподаётся, а как они преподают – практически-педагогические приёмы для лучшего и сознательного восприятия учащимися сообщаемого им учителями. Вот именно то было бы мне желательно, чтобы учителя, собираясь в педагогическом совете, сообщали друг другу, какие они употребляют средства к возбуждению умственно-самостоятельной деятельности учащихся». Далі М.І.Пірогов звернув особливу увагу викладачів на те, що мало створити програму навчальної дисципліни, при її реалізації необхідно надавати переконливі аргументи

зв'язку теорії змісту загально-теоретичної дисципліни з професійно-прикладною. Далі він писав: «Вообще учителя высших и низших курсов мало ещё обращают внимание на эту сторону преподавания и думают, что уже все сделано, если они внесут какие-либо перемены в программы, кажущиеся им неудобноисполняемыми». Але тут же М.І.Пирогов, який сам складав медичні навчальні програми і знав педагогічну важливість професійно створеної навчальної програми для якості навчального процесу, написав наступне: «Нисколько не отвергая важного значения хорошо составленных программ, я, однако же, остаюсь того мнения, что преподаватель, владеющий педагогическим тактом и опытный в искусстве изложения предмета, и при несовершенной программе может сделать то, чего другой и при самой лучшей не сделает». М.І.Пірогова після публікації його знаменитої педагогічної статті «Вопросы жизни», де він заявив про себе як великий теоретик, призначили 3 вересня 1856 р. попечителем Одеського навчального округу. В статті «О методах преподавания» він писав: «Итак, предлагаю еще раз директорам обсудить вместе с преподавателями те способы и методы, которые будут ими употреблены при изложении различных предметов для развития восприимчивости учащихся, их внимания и самостоятельного суждения. Пусть каждый из преподавателей предложит и введет тот способ изложения, который ему будет казаться более соответствующим этой педагогической цели, представит педагогическому совету доказательства, преимущественно наглядные, достоинства своего способа и результаты, которых он достигает, а педагогический совет пусть сообщит мне результаты его обсуждения». Все, що написав М.І.Пирогов у статті «Вопросы жизни», де він нищівно розкритикував існуючу на той час в царській Росії систему виховання, освіти та навчання, стосується нашого намагання проведення реформ в галузі вищої медичної освіти працівниками міністерств та керівниками національних класичних і звичайних університетів, академій та інститутів різних профілів.[16]

Ще одним видатним вченим із світовим ім'ям, який багато зробив для розвитку основ педагогіки і науки у вищих навчальних закладах України був В.І.Вернадський. Організувати Українську Академію наук в Києві запросив В.І.Вернадського міністр

народної освіти та мистецтв професор Н.П.Василенко з уряду гетьмана Скороподського, де приділялась значна увага розвитку вищої освіти і науки в Україні. До речі, група інтелігентів Катеринослава звернулася до В.І.Вернадського, який на той час був Головою Комісії з питань організації та реформування вищої освіти в Україні, про допомогу в створенні Катеринославського класичного університету. Завдяки енергійній допомозі В.І.Вернадського 20 серпня 1918 р. в Міністерстві народної освіти та мистецтвбуло підписано Статут класичного університету, що дозволило його відкрити в складі 4-х факультетів: медичний факультет(1150 студентів), юридичний (600студентів), фізико-математичний та історико-філологічний (по 500 студентів)[9].

В одному із своїх наукових досліджень Президент Української Академії наук, академік В.І.Вернадський писав: «Відмова від ньютонівських ідей являється не менш крутим поворотом в ході наукового мислення, чим було їх сприйняття. Вона кладе межу між двома світоглядами, як поклала таку межу між світоглядами нових віків і середньовічна перемога І.Ньютона. В певній мірі це – повернення до ниток шукання істини, залишене при цьому повороті у XVII столітті. На фоні цих глибоких змін ідей йде не менш корінна зміна основ хімії, пов'язане з ототожненням атома і хімічного елемента і з введенням в наш науковий кругозір уявлень про залежності існування хімічного елемента від часу і про знаходження в його середовищі ізотопів. І тут ми схоплюємо нитки стародавніх пошуків, залишених вXVII-XVIIIв.в. і належних чужому XVII-XIXв.в науковому світогляду у середньовіччя.»[11,12]Далі В.І.Вернадський висловлює надзвичайно важливе для мислення лікаря положення: «Наука не існує без людини і його творіння, як його творінням є слово, без якого не може бути науки. Знаходячи правильності і закономірності в оточуючому людину світі, людина неминуче зводить їх до себе, до свого слова (мови – примітка наша) і до свого розуму. В науково висловленій істині завжди є відбиток – може бути надзвичайно великий – духовної особистості людини, її розуму... По-перше, вперше входить в свідомість людини надзвичайна стародавність людської культури, зокрема, стародавність прояву на нашій планеті наукового мислення. Вік землі, за умовами свого клімату не відрізняється від сучасного, вимірюється мільярдом чи

мільярдами років, в останні десятитисячні долі цього планетного часу безсумнівно уже існувала людська думка. По-друге, вперше зливаються в одне ціле все до цих пір крокуюче в малій залежності одне від одного, а інколи і зовсім незалежно течії духовної творчості людини.» Потім В.І.Вернадський підкреслює ще один феномен людини, який важливий для мислення лікаря: «Одночасно історія з'єднується з біологічними науками. На кожному кроці починає виявлятися біологічна основа історичного процесу, не підозрюваний раніше і до цих пір, очевидно, недостатньо врахований вплив долюдського минулого людства: в мові і в думках, у всьому його устрою і в його побуті виступають перед нами найтісніші нитки, які пов'язують людину з найвіддаленішими предками»[11;12] Далі В.І.Вернадський торкнувся і фізико-хімічних наук: «Так, в науках фізико-хімічних і в науках про людину, історичних, одночасно йде виключний по силі та розмаху перелом творчості. Він знаходиться на самому початку... Коріння його приховані глибоко, в незрозумілому нашому розуму устрою природи, в її незмінному порядку. Ми не бачимо ніде в цьому устрої, наскільки ми вивчаємо еволюцію живого впродовж геологічного часу, поворотів і повернень до старого, не бачимо зупинок. Не випадково, пов'язане з попередніми їй істотами з'явилась людина, і не випадково вона виконує роботу в хімічних процесах біосфери. Поворот в історії мислення людини, що тепер відбувається, незалежний від волі людей, і не може бути зміненим ні їх бажанням, ні якими б то не було проявами їх життя суспільними та соціальними. Поворот має коріння в минулому людини»[11].

В ряді наших численних статей про вплив не тільки хімічних чинників зовнішнього середовища, а й слова – зовнішньої мови у різних формах. Було вперше визначено слово (зовнішня мова) як екологічний чинник, опираючись на праці В.І.Вернадського про екологію, біосферу та ноосферу.[11]. Крім того встановлено, що генетично чужорідна зовнішня мова в перші три роки життя дитини гальмує розвиток її інтелекту, а генетично рідна зовнішня мова за материнським родоводом активує розвиток інтелекту з першого дня народження і впродовж всього життя [1-9].

Розглянуті результати досліджень і узагальнених наукових положень М.І.Пирогова та В.І.Вернадського можуть бути найкращим чином використані викладачами вищих медичних закладів, які мають вищу медичну освіту.

Висновки. Давно назріла необхідність реформи в підборі кадрів викладачів теоретичних дисциплін на медичних університетах, медичних академіях, медичних факультетах класичних університетів. Суть її полягає в необхідності запису в статуті вищого медичного навчального закладу вимоги мати вищу медичну освіту кожному викладачу теоретичних дисциплін з підвищенням їм заробітної плати до рівня викладачів-клініцистів, так як вони викладають і займаються виховною роботою на молодших курсах, що вимагає значних затрат психологічної енергії виховати з абітурієнта повноцінного студента.

Література.

1. Бачинський П.П. Стан та перспектива розвитку першої до дипломної освіти кожного новонародженого українського громадянина в складних глобалізаційних процесах сучасності./Українські медичні вісті (Український медичний часопис).Київ.-2013.-Т.10.-№1-4.-с.38
2. Бачинський П.П. Сучасний стан і перспектива розв'язання однієї з головних проблем до дипломної, дипломної та післядипломної медичної освіти в питаннях мовної політики в умовах сучасної України./Там же. с.38-45.
3. Бачинский П.П. Нарушение экологического состояния окружающей среды и пути ее оптимизации в условиях промышленного города. /С.А.Безбородько ,Д.В.Деревянко //Мат.Всеукр.научно-практ.конф. Біорізноманіття України в світлі ноосферної концепції академіка В.І.Вернадського. Полтава.-2013р.-с.134-136.
4. Бачинский П.П. Экспрессивная речь как мощный экологический фактор влияния на интеллектуальное здоровье. /А.А.Ивашенцева//. Там же. с.219-225.
5. Бачинський П.П. Значення робіт В.І.Вернадського по дослідженню властивостей йоду та сучасні проблеми гіпотиреозу людини. /В.І.Гольонко//. Там же. с.225-227.

6. Бачмнський П.П. Влияние внешней среды на здоровье детей дошкольных учреждений промышленного города. /Д.В.Деревянко//. Мат.Міжн.форуму студентів, аспірантів і молодих вчених.Дніпропетровськ.ДНУ ім. Олея Гончара.-с.220-222.
7. Бачинський П.П. Проблемыэкологииобщения в современном городе. /А.А.Ивашенцева//. Сб.научн.статейМежд.научно-практ.конф. «Экология души».-Севастополь.Рибэст.-2013.-с.203-211.
8. Сытник К.М. Научно-организационнаядеятельностьВ.И.Вернадского в Украине. /К.М.Сытник, Е.М. Апанович //Научное и социальноезначениедеятельности В.И.Вернадского.-Ленинград. «Наука».-1989.-С.287-301.
9. Бачинський П.П. Історія кафедри клінічної лабораторної діагностики як осередка вищої медичної освіти в класичному університеті.-Дніпро.-2016.-С.1-16.
- 10.Бойчук Т.М. Рейтенгування діяльності науково-педагогічних працівників та кафедр – вагома складова системи внутрішнього забезпечення якості освіти у вищому державному навчальному закладі України «Буковинський державний медичний університет»./Т.М.Бойчук , Т.В.Герут, В.М.Ходоровський, Є.П.Ткач.//Матеріали XIV Всеукраїнської наукової практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ «Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні» (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку). 18-19 травня 2017р.-Тернопіль.-Т.1.-с.36-40.
- 11.Вернадский В.И. Мысли о современном значении истории знаний.//Труды по всеобщей истории науки –М. «Наука».-1988.-С.213-224.
- 12.Вернадский В.И. Задачивысшегообразованиянашеговремени.-М. «Советская Россия».-1989.-С.241-265.
- 13.Запорожан В.М. Сучасні підходи до освітнього процесу з підготовки високопрофесійних фахівців./В.М.Запорожан, М.М.Коштальян, О.В.Чернецька//

Матеріали XIV Всеукраїнської наукової практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ «Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні» (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку). 18-19 травня 2017р.-Тернопіль.-Т.1.

14.Кода М.М. Організація симуляційного навчання у ДВНЗ «Тернопільській державний медичний університет ім. І.Я.Горбачевського МОЗ України»/М.М.Корда, А.Г.Шулай, А.А.Гудима, С.Й.Запорожан// Матеріали XIV Всеукраїнської наукової практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ «Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні» (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку). 18-19 травня 2017р.-Тернопіль.-Т.1.-с.3-5.

15.Мельник І.В. Навчально-методичне забезпечення підготовки студентів у вищих навчальних закладах МОЗ України: стан та першочергові завдання./І.В.Мельник, М.О.Поліщук// Матеріали XIV Всеукраїнської наукової практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ «Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні» (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку). 18-19 травня 2017р.-Тернопіль.-Т.1.-с.8-14.

16.Пирогов Н.И. Избранные педагогические сочинения. Школа и жизнь.-М. «Педагогика».-1985.-С.52-63.